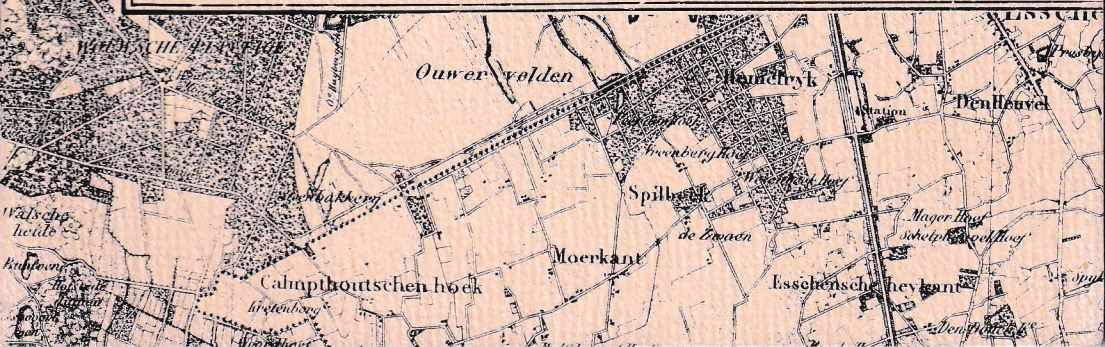

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

3 ~ " 86.

Wouw in het nieuws anno 1886

Een "diep en weldadig medelijden". Dat was zo ongeveer het gevoel bij De Grondwet, toen bekend werd wat een Wouws gezin in 1886 overkomen was: "Sedert de laatste veertien dagen is een behoeftig huisgezin alhier door twee geduchte slagen getroffen. C. Matthijssen, een stokoude man van ongeveer 94 jaren en zijne huisvrouw E. Steijns, ruim 88 jaren oud en gedurende 69 jaren in den echt verbonden, daarbij een ongelukkige zoon van 60 jaren, totaal idioot; welnu, dat huisgezin heeft zijnen kostwinner Jan Matthijssen op 24 januari en zijne huishoudster Anna Matthijssen op 1 februari door den dood verloren. Wie zal geen diep en weldadig medelijden voelen voor zulk aan alles behoevend huisgezin". (1)

En dat medelijden zal er de daarop volgende weken nog wel groter op zijn geworden, omdat beide oudjes de slag niet te boven komen. Immers, drie weken later meldt dezelfde krant als "bizonderheid" dat binnen een tijdsverloop van drie weken "in één gezin een echtpaar en twee hunner kinderen stierven, die te samen 307 jaren telden". (2)

Aangezien het Bergse blad "De Zoom" deze "bizonderheid" ook weergeeft en er bovendien nog bijvertelt dat beide oudjes 69 jaar gelukkig getrouwd waren, is de samenloop duidelijk. (3)

Maar ook boer Dekkers uit Moerstraten wordt dat jaar ernstig getroffen. Hij ziet huis en haard verloren gaan door een grote brand. Zijn hofstede "De Groote Plas" brandt op 15 september door onbekende oorzaak geheel af. Volgens De Grondwet was het de 18-jarige knecht Adriaan Suijkerbuijk die na het middagmaal de brand ontdekte. Na een half uur zou de brandweer ter plekke geweest zijn en de brandschade bedroeg f 9098,--. (4)

De Zoom weet overigens iets specifiek te melden wat die schade zoal was: "in een zeer korten tijd waren huizing met annexe stal, schuur en wagenhuis, benevens een op het erf staande mutsaard en twee graanmijten een prooi der

4
vlammen en kon slechts het vee en eenige landbouwgereedschappen worden gered. Geheel het hooi en graan, waarvan het laatste dezer dagen was bijeenverzameld, werd mede door het vuur vernield. (5)

In Moerstraten komt overigens ook het gemeenteraadslid Elst publiekelijk in opspraak, omdat hij bij een openbare verkoping aan de aanwezigen gratis sterke drank verstrekt heeft. Onder de gerechtsuitspraken komen we het voorval "discreet" tegen: P.E., 59 jaar, landbouwer en lid van de gemeenteraad van Wouw is veroordeeld tot een geldboete van 5 gulden, subs. 2 dagen gevangenisstraf. (6)

Kennelijk waren de plaatselijke veldwachters in die dagen toch goed op hun qui vive. Want men weet een berucht oplichter in te rekenen, die "na van zijn roesje bekomen te zijn" overgedragen is aan de Roosendaalse marechaussee. De aanleiding tot zijn arrestatie door "een van de gemeenteveldwachters" was dan ook misbruik van sterke drank. Het betrof "de persoon van Johannes Baptist Slekks, bijgenaamd "de bakker", koopman en repareerder van parapluies, wonende te Bracht, doch meestal rondzwervende in Noord-Brabant". Tegen hem was een bevel van voorlopige gevangenhouding gegeven door de rechter-commissaris te Breda vanwege diefstal van gouden voorwerpen. (7)

In het Wouwse was verder weinig wat zorgde voor enige opschudding. Het volk zal ongetwijfeld wel uitgelopen zijn bij de weinige dingen die aanleiding gaven tot een feestje. Of misschien ook naar de verschillende verkopen van mastepinnen in de bossen rond Wouw. Zo verkoopt de notaris voor de "erven van wijlen den Hoog Wel-Geb. Heer C.P. Baron de Caters" op dinsdag 9 februari in de herberg van Goense "nabij het Hof" een grote voorraad hout en in koffiehuis De Draak in Bergen op Zoom voor dezelfde erven 46 hectare "schaar- en mastbossen, turf- en heidevelden en vischwater, genaamd "de Zeezuiper". Voor mej. P.J.J. Hopmans biedt de notaris in "haar bosschen op Hoevesteijn" 50 kavels masthout, waaronder "heinhout en boonstaken" te koop aan en voor de heer C. Loos in het stationskoffiehuis 100 kavels mastepinnen, 50 kavels mastepaaltjes en 80 kavels planken uit de bossen in de Herelsche Heide. (8)

En verder? Wouw krijgt een nieuwe kapelaan, B. Wijnen (9)

en A.J.van Son wordt met algemene stemmen gekozen tot gemeentesecretaris. (10)

Onze dorpsgenoot P.Goderie behoort tot de vier gelukkigen, die in Den Bosch geslaagd zijn voor de acte-examens onderwijzer. (11)

Op dinsdag 11 mei moet er gekozen worden voor een nieuw lid van de gemeenteraad omdat het raadslid J.Uijtdewilligen overleden is. Winnaar is M.Doggen Gz.met 103 stemmen. Zijn tegenkandidaat, J.Dekkers Az., kwam niet verder dan 89 stemmen. (12)

Tegen het eind van het jaar wordt de Wouwse gemeenteraad trouwens weer compleet. Dan kan eindelijk J.B.Raaijmakers toegelaten worden. Omdat hij aannemer was van de weg van Wouw naar Wouwse Plantage mocht hij niet in de raad zitten. Na zijn verkiezing diende hij dus ook geen geloofs-brieven in, maar pas toen het werk opgeleverd en goedge-keurd was. Op 21 oktober meldt de Zoom dat de brieven van Raaijmakers nu eindelijk onderzocht en in orde bevonden zijn. (13)

Uit de Wouwse gemeenteraad sijpelt slechts zo af en toe wat door. Bijvoorbeeld dat er vijftien opcenten op de hoofdsom van de personele belasting geheven gaan worden, "zulks tot dekking der meerdere uitgaven voor het onderwijs". (14)

Voor de hoofdelijke omslag worden in Wouw 603 personen aangeslagen, die samen f 3663,14½ bijeen brengen. (15)
De rekening over 1885 sluit met een batig slot van f 322,13 en de uitgaven voor het onderwijs bedroegen in 1886 het lieve sommetje van f 5929,48½. (16)

Zo maar een paar losse feitjes, weggedrukt in de kleine kolommetjes van de dagbladen De Grondwet en De Zoom. Wouw telde per 1 januari 1886 3813 inwoners, waarvan 1863 mannen en 1950 vrouwen. Dat was 14 meer dan een jaar ervoor. Er werden 17 huwelijken gesloten, 67 jongens en 52 meisjes geboren, er overleden 50 mannen en 51 vrouwen, 60 mannen en 61 vrouwen vestigden zich in Wouw en 67 mannen en 58 vrouwen vertrokken. (17)

Burgemeester Daverveldt neemt de voorwaarden aan voor de aanleg en exploitatie van de stoomtramweg van Bergen op Zoom naar Putte, in aansluiting op de tramweg naar Ant-

werpen, en verder hoedt en behoedt hij zijn Wouwse mensen. (18)

Neen, dan gaat het er in de grote wereld, ver van Wouw verwijderd, toch iets anders aan toe. Die Wouwenaren, die kunnen lezen en de krant kunnen betalen, kunnen ook daarvan kennis nemen. En hoewel in feite vallend buiten het Wouwse nieuws, is het toch wel interessant de sfeer van die dagen eens even te tekenen. De "ongeschoren socialist" rukken op, in de steden geven mensen zich over aan "wereldsch vermaak" en het "liberalisme zoekt zijn laatste heil in anarchie". Maar gelukkig behoeden Kerk en Staat de mensen voor misstappen en anders zijn er de kranten nog wel voor een stichtelijk woordje. Zo zijn de commentaren van De Zoom die dagen niet mis. In juni breekt in Amsterdam het palingoproer uit, nieuws dat de krant gedurende een paar weken blijft beheersen. Tot in de details worden de gebeurtenissen als afschrikwekkende voorbeelden weergegeven. Omdat de politie in Amsterdam het "palingtrekken" verbiedt, breekt er een oproer uit. De politie wordt met stenen bekogeld en volgens De Zoom hebben 80 huzaren en 200 infanteristen het oproer omsingeld en op de menigte geschoten. Het gevolg: 21 doden, 43 gekwetsten en 40 gewonde agenten. Aangesticht door liberalen en socialisten. Het commentaar van De Zoom liegt er dan ook niet om: "Wij verlangen niet dat Domela Nieuwenhuis en andere socialisten-hoofden worden afgemaakt, al zagen wij ze gaarne, in 's lands belang, naar de binnenlanden van Afrika verhuizen". (19)

De remedie tegen al deze valse krachten volgens de Zoom: een verbod op het onbeschaamd verspreiden van oproerstoekende taal en een diep geworteld geloof. En dat laatste in de hoop dat "Regeringsmachten zullen bewijzen te beseffen dat het wegnemen van den godsdienst uit het leven des volks het eenige verwijdert, dat den ontwikkelden man vrede kan doen hebben met het leed, hem hier op aarde beschoren, het enige dat hem troost en doet berusten, het enige dat hem belet om te morren en op de staan tegen de ongelijkheden in deze wereld".

Ook de Bredase bisschop Leyten maant de mensen in die dagen zich te houden aan hun katholieke plichten. Voorpaginanieuws: de mensen mogen zich niet laten misleiden met

4

de tijd mee te gaan en zich te voegen naar "heerschende denkbeelden der wereld". Zoals daar zijn de bals en dansavonden. Neen, wat van de mensen verwacht wordt is gematigdheid, vasten en onthouding, kuisheid. Het is de bisschop immers een doorn in het oog dat steeds meer mensen "voor het uiterlijke hunnen voornaamste godsdienstplichten waarnemen, maar tevens zich naar hartelust aan de wereldsche vermaken overgeven". Al moeten die plichten toch wel wat moeilijk vallen als in dezelfde kranten geadverteerd wordt met "versche oesters en zalm en paling in gelei", met "Champagne couvert" en met oude cognac.

Ook de ontwikkelingen in het buitenland worden, zo goed en zo kwaad als dat kan, gevolgd. En natuurlijk duiken ook in het grote nieuws zo af en toe de kleinigheden weer op. Het kamerlid Ruys van Beerenbroek had het ongeluk uit te glijden en een voetpees te verrekken. "En hoewel het ongeval niet gevaarlijk is, eischt de genezing toch 3 à 4 weken rust". Z.M.de Koning heeft in februari al het plan gevormd ook deze zomer een tijdje in een buitenlandse badplaats door te brengen om een gezondheidskuur te ondergaan, hoewel zijn gezondheid uitstekend is. En om dan ook maar koninklijk te eindigen: het prinsesje is, op een ezel gezeten, naar boer Van der Grift op de welbekende boerderij nabij de Naald bij Soestdijk geweest. "Het doel van dit morgenbezoek was de kleine Prinses persoonlijk te laten zien hoe onze Hollandsche kaas wordt gemaakt".

Wouw, mei 1886

Henk Hellegers.

NOTEN:

1. De Grondwet, 4-2-1886.
2. De Grondwet, 26-2-1886
3. De Zoom, 28-2-1886.
4. De Grondwet, 16-9-1886. Zie ook "De Wouwse gemeenteraad anno 1886".
5. De Zoom, 19-9-1886.
6. De Zoom, 28-2-1886.
7. De Zoom, 30-9-1886.
8. Advertenties in De Zoom, 7-2-1886.

-
9. De Zoom, 8-9-1886.
 10. De Zoom, 15-4-1886.
 11. De Zoom, 11-4-1886.
 12. De Zoom, 16-5-1886.
 13. De Zoom, 21-10-1886. De voorgeschiedenis is beschreven in "De Wouwse gemeenteraad anno 1885".
 14. De Zoom, 18-11-1886.
 15. De Zoom, 4-4-1886.
 16. De Zoom, 22-6-1886.
 17. De Zoom, 14-1-1886.
 18. De Zoom, 4-2-1886. De voorgeschiedenis is beschreven in "Wouw in het nieuws anno 1885".
 19. De Zoom, 29-6-1886.

Deze uitgave werd mede mogelijk
door financiële steun van de
Rabobank „Wouw - Kruisland”

